

B) 8 : 1-40 Rădăcinile vechi testamentale ale Evangheliei nu pot fi neglijate

- i) 8: 1-25 Filip și Samaritenii*
- ii) 8: 26-40 Filip și famenul etiopian*

Ne întrebăm care este legătura dintre primele 7 capitole ale cărții? Care este rolul capitolul 7 în înlănțuirea logică a ideilor teologice intenționate de Luca? Acum este destul de greu să răspundem la aceste întrebări. Mai avem nevoie să analizăm măcar două capitole (8 și 9), după care să putem medita mai mult asupra înlănțuirii de idei dintre capitole. Deci, în cele ce urmează, vom analiza capitolul 8.

i) 8: 1-25 Filip și Samaritenii

Capitolul începe cu relatarea consecințelor martirajului lui Ștefan: *“În ziua aceea, s-a pornit o mare prigonire împotriva Bisericii din Ierusalim.”* Ura iudeilor față de neprihănitul Ștefan s-a revărsat și asupra comunității sale. Prigoana a fost atât de mare, încât *“toți, afară de apostoli s-au împrăștiat prin părțile Iudeii și ale Samariei.”* Să ne aducem aminte că Biserica din Ierusalim avea pe puțin 12.000 de credincioși. În 4:4 se precizează că: *“numărul bărbaților credincioși s-a ridicat aproape la 5.000.”* Și știm cu toții că, în mai toate timpurile, numărul femeilor credincioase este mai mare decât numărul bărbaților credincioși. Apoi, precizarea menționată se găsește în capitolul 4, iar în 5:14 și 6:7 ni se subliniază că numărul credincioșilor era mereu în creștere. Dacă îi punem în calcul și pe copiii credincioși, cred că nu greșim dacă estimăm numărul celor credincioși în jurul a 15.000 de persoane.

Prigoana a fost atât de mare, încât cei 15.000 de credincioși au fugit pur și simplu din Ierusalim. Oare le-a venit ușor? Cu siguranță că nu. Iată că și-au părăsit casele și averile (care au fost probabil confiscate – vezi Evrei 11:34) și au fugit în locuri străine. Aveau copii pe care trebuiau să-i hrănească. Mergeau în locuri în care nu știau dacă își vor găsi repede ceva de muncă. Ba mai mult, puneau în calcul foarte serios faptul că prigonitorii din Ierusalim pot să-i urmărească și dincolo de Ierusalim. Unii au fost închiși în temniță. Soți și soții s-au trezit deodată fără partenerul dorit. Copiii s-au trezit fără părinți și părinții s-au trezit fără copii. Fără casă, fără avere, fără perspectivă de angajare, fără siguranță cu privire la ziua de mâine, sub ploaia amenințărilor, cu membrii apropiați ai familiei omorâți sau întemnițați, iată care era situația lor. Nu le-a fost ușor deloc. Dar Domnul i-a întărit și le-a purtat de grijă.

Putem să ne întrebăm dacă au făcut bine că au fugit din Ierusalim. Această întrebare este cu atât mai importantă, cu cât apostolii au rămas în Ierusalim. Mântuitorul le spunea în Matei 10:23 apostolilor Săi: *“Când vă vor prigoni într-o cetate, să fugiți în alta”*. Este adevărat că Isus rostește aceste cuvinte apostolilor Săi, cărora le încredința o misiune specială. Însă cred că ele ascund un principiu valabil pentru toți credincioșii. Iată că ele oferă libertatea creștinilor prigoniți să fugă și să se ascundă de prigonitorii lor. Și nu numai că oferă această libertate, dar pare a fi un îndemn, o poruncă. Apostolul Pavel a împlinit din plin acest îndemn. Nu vreau să tratăm în mod simplist acest principiu. Lucrurile sunt mai complicate decât par. Îl vom vedea mai târziu pe apostolul Pavel care, deși este înștiințat că va fi capturat de Iudeii din Ierusalim, alege să meargă totuși în această cetate.

Orice decizie luăm, ea trebuie să fie sub călăuzirea Duhului Sfânt. Trebuie să analizăm cu atenție situația prezentă în lumina Cuvântului scris. Oricum, nu putem spune că Biserica din Ierusalim a greșit când a fugit din Ierusalim. Mântuitorul le-a dat acest drept. Cât ține de noi, trebuie să ne protejăm viața și libertatea. Dar dacă ei au făcut bine, putem spune că apostolii au făcut rău, dacă au rămas la Ierusalim? De ce au rămas în Ierusalim?

Să nu uităm că apostolii aveau o călăuzire specială din partea lui Dumnezeu. Și cred că, la fel cum îngerul Domnului Le-a spus să meargă în Templu și să propovăduiască norodului cuvintele Vieții, la fel și acum, Dumnezeu le-a dat o înștiințare directă să rămână în Ierusalim. Le-a asigurat, probabil, și o protecție specială. De ce acest lucru? Dumnezeu iubea Ierusalimul și nu dorea ca acesta să rămână fără mântuire. Iată dragostea fără margine a Domnului: deși I-au răstignit Fiul și deși acum își omorau copiii și sfidau toate minunile Domnului, Dumnezeu mai are har pentru Ierusalim. Domnul își oprește, deci, martori în Ierusalim; și nu pe oricine, ci pe înșiși apostolii Săi.

În acest capitol, textul ne spune despre niște oameni temători de Dumnezeu (dar probabil încă neconvertiți la creștinism) care l-au îngropat pe Ștefan. Iată că mai erau oameni deschiși în Ierusalim. Măcar pentru ei, Domnul trebuia să mai lase o mărturie în Ierusalim. Acest amănunt ne aduce aminte de pasajul din Luca 19:41-21:4, unde Isus plânge pentru Ierusalim. Isus știa că Ierusalimul va respinge mântuirea. Mai mult, în Luca 19:45-47, Isus rămâne în Ierusalim predicând cu mare îndrăzneală Vestea Bună, într-un context foarte dificil, cu multe împotriviri și capcane din partea autorităților. Și ne întrebăm: de ce atâta trudă din partea Lui? Un răspuns îl găsim în Ezechiel capitolul 3, unde ni se descoperă responsabilitatea prorocului de a întrupa caracterul lui Dumnezeu și oferta acestuia, indiferent de reacția auditoriului. Dar un al doilea răspuns îl descoperim chiar în Luca 21: 1-4, în tabloul cu văduva săracă. Iată că mai este în Ierusalim măcar un suflet căutător de Dumnezeu. Și un singur suflet este atât de prețios înaintea Domnului, încât merită toată truda din partea prorocului. La fel și acum: măcar pentru acei oameni temători de Dumnezeu care l-au îngropat pe Ștefan, merită ca apostolii să rămână în Ierusalim, în gura leului.

“Cei ce se împrăștiaseră mergeau din loc în loc și propovăduiau Cuvântul”. Prigoana a avut măcar acest efect benefic: 15.000 de misionari s-au răspândit prin părțile Iudeii și ale Samariei. Nu știm exact care era poziția Bisericii din Ierusalim față de misiune. Oare au uitat responsabilitatea de a merge până la marginile pământului? Oare se simțeau prea bine în Ierusalim, încât au uitat de ceilalți din afara lui? Oare programaseră pentru mai târziu activitatea de misiune? Oare erau încă dominați de mentalitatea vechi-testamentală conform căreia trebuia ca Neamurile și Iudeii să vină la comunitatea sfinților din Ierusalim și nu invers? Nu știm exact care era perspectiva lor asupra împlinirii mandatului din 1:8. Un lucru însă este cert: prin această prigoană, Dumnezeu grăbește împlinirea mandatului. Prigoana a fost semnalul clar din partea Domnului că era vremea ca Vestea să meargă de la Ierusalim și în Iudeea și în Samaria.

“Filip s-a coborât în cetatea Samariei și le-a propovăduit pe Hristos”.

Cine erau Samaritenii și de ce mandatul din 1:8 menționează această zonă: *“Și-mi veți fi martori în Ierusalim, în toată Ideea, în Samaria și până la marginile pământului.”* Nu putea Mântuitorul pur și simplu să nu menționeze Samaria, ci să treacă de la “Iudeea” direct la “marginile pământului”? Mai multe detalii despre Samariteni găsim în 2 Împărați 17: 24-41 și Ioan capitolul 4. După ce Regatul de Nord al lui Israel a fost strămutat în robia asiriană (722 I.H.), împăratul Asiriei a adus pe teritoriul lui Israel Neamuri din diferite regiuni ale imperiului său. Aceștia au amestecat iudaismul cu păgânismul: ei se închinau și Domnului și idolilor. Aceste Neamuri reprezintă părinții Samaritenilor din vremea lui Isus. Despre Samaritenii din

sec.I găsim mai multe detalii în Ioan cap.4 și în documentele istorice. Iată câteva lucruri importante de știut: Samaritenii din sec.I d.H. recunoșteau din Scripturile Vechiului Testament doar Legea lui Moise, renunțaseră la idolatrie, se închinau într-un templu pe Muntele Gherizim (templul a fost distrus, dar ei se închinau în locul unde fusese ridicat acest templu), refuzând să se închine la Ierusalim (vezi Ioan 4:20) și îl așteptau pe Mesia, pe acel Proroc asemănător lui Moise (vezi Ioan 4:25). Ierusalimul apare ca loc ales de Dumnezeu de-abia în vremea lui David și cartea 2 Samuel. Dar Samaritenii nu recunoșteau celelalte scrieri (Profeții și Psalmii) ca făcând parte din revelația lui Dumnezeu. Pentru ei, revelația lui Dumnezeu era reprezentată doar de Tora.

Iudeii îi disprețuiau pe Samariteni și nu aveau legături cu ei. Dar îi disprețuiau mai mult decât pe celelalte Neamuri? Oare îi disprețuiau atât de mult, încât a fost necesar ca să precizeze negru pe alb că trebuie să li se vestească și lor Evanghelia? Nu știu exact; dar, alături de acest posibil aspect, se pare că în mandatul 1:8 este și o ordine poruncită de Isus. Cu alte cuvinte: mai întâi în Ierusalim, apoi în Iudeea, apoi în Samaria și de-abia apoi spre marginile pământului. Să fi fost oare această apropiere de iudaism pricina pentru care Dumnezeu să fi poruncit ca Samaritenii să fie primul neam neiuudeu căruia să i se propovăduiască Evanghelia? Deocamdată nu am un răspuns la această întrebare.

Ce ne șochează în tabloul cu Samaritenii este faptul că aceștia nu au primit Duhul Sfânt, chiar dacă au crezut și s-au botezat în Numele Domnului Isus. Cum se poate întâmpla așa ceva? Biblia spune clar că oricine crede va fi mântuit, iar Duhul Sfânt coboară ca o dovadă și garanție a mântuirii. Necoborârea Duhului Sfânt peste Samariteni pune în lumină faptul că ei nu intraseră încă în spațiul mântuirii. Deci, ori Dumnezeu nu a fost credincios promisiunilor Sale, ori credința lor era incompletă, necristalizată pe deplin. O discuție similară am avut-o în capitolul 2. Deși apare o deschidere față de Evanghelia, este posibil ca Duhul Sfânt să nu coboare tocmai pentru că este vorba de o credință care mai are nevoie de curățire.

Întârzierea coborârii Duhului Sfânt peste Samariteni ne demonstrează că ceva lipsea credinței lor, că nu aveau încă acea credință curată, autentică, care ar fi chemat imediat prezența Duhului Sfânt. Putem observa că nu tot timpul unde apare termenul “credință” în Scripturi, acesta se referă la credința autentică. Un bun exemplu în acest sens este Evanghelia după Ioan. În această carte găsim două tipuri de credință în Hristos: una autentică, suficientă, mântuitoare și una neautentică, insuficientă, nemântuitoare, înșelătoare. Iată un pasaj edificator din Ioan cap. 8: *“Pe când vorbea Isus astfel, mulți au crezut în El. Și a zis Iudeilor, care crezuseră în El: “Dacă rămâneți în Cuvântul Meu, sunteți într-adevăr ucenicii Mei; veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face slobozi... Voi aveți de tată pe diavolul și vreți să împliniți poftele tatălui vostru”* (Ioan 8: 30-32, 44). Vezi de asemenea Ioan 2:23-25, Ioan 12:42-43.

În lumina celor spuse, înseamnă că verbul “au crezut” din versetul 12 evidențiază deschiderea lor reală față de Evanghelia, dar nu prezența unei credințe complete, autentice, mântuitoare. Ceva lipsea credinței lor. Rămâne să vedem ce anume și cum a devenit această credință autentică. Capitoul 8 din Faptele Apostolilor ne propune următoarea înlănțuire de idei:

1. Samaritenii cred pe Filip care a propovăduit Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu și a Numelui lui Isus Hristos.
2. Samaritenii se botează, dar nu primesc încă Duhul Sfânt.
3. Petru și Ioan vin de la Ierusalim, își pun mâinile peste Samariteni și se roagă ca să coboare Duhul Sfânt peste ei.
4. Samaritenii primesc Duhul Sfânt.

Ceva era neclar în mintea Samaritenilor. Această neclaritate făcea imposibilă cristalizarea unei credințe autentice. Venirea lui Petru și Ioan de la Ierusalim și punerea mâinilor lor peste ei este elementul cheie care îndepărtează neclaritățile și face posibilă nașterea credinței mântuitoare. Cred că neclaritatea lor izvora din teologia lor falsă. Să ne aducem aminte de discuția dintre Isus și femeia samariteancă: *“Doamne, I-a zis femeia, văd că ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe muntele acesta și voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să se închine oamenii.*”

Femeie, i-a zis Isus, crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Voi vă închinați la ce nu cunoașteți; noi ne închinăm la ce cunoaștem, căci mântuirea vine de la Iudei.”

Acesta era un element fundamental care trebuia clarificat Samaritenilor: mântuirea vine de la Iudei, Iudeii, și nu ei, erau adevărații depozitari ai revelației lui Dumnezeu. Mesia trebuie să vină dintre evrei și trebuie să îplinească nu doar Tora, dar și Profeții și Psalmii. Isus cel adevărat este Cel prevestit de Scriptură. Isus, Mântuitorul este Cel care îplinește toată Scriptura și nu doar o parte din ea. A crede în Isus înseamnă a accepta, în mod implicit, autoritatea întreg Vechiului Testament și, deci, și faptul că Iudeii sunt depozitarii revelației divine, că mântuirea vine de la ei. A crede în Isus Hristos și a sfida o parte din Vechiul Testament reprezintă o contradicție în termeni. Este imposibil să crezi în Isus Hristos și, în același timp, să nu recunoști rolul social al poporului evreu în planul de mântuire al lui Dumnezeu.

Aceasta ar putea fi neclaritatea din mintea Samaritenilor, neclaritatea care să împiedice nașterea credinței mântuitoare. Venirea apostolilor de la Ierusalim, rugăciunea lor și punerea mâinilor peste ei ilustrează tocmai acest lucru: mântuirea vine de la Ierusalim, de la Iudei. Samaritenii acceptă ca autoritatea de la Ierusalim să pună mâinile peste ei și să se roage ca ei, pentru a primi Duhul Sfânt. Această acceptare duce, pe de o parte, la curățirea credinței lor și demonstrează, pe de alta, că ei sunt disponibili să renunțe la vechile convingeri nebiblice. Când credința lor a fost curățită, când au dovedit disponibilitatea de a accepta că mântuirea vine de la Iudei, Duhul Sfânt S-a putut coborî peste ei.

Este interesant faptul că și Filip era evreu și venea de la Ierusalim (este vorba de Filip, diaconul – vezi 6:5). Dar Filip nu ia inițiativa să se roage pentru ei și nici nu reprezintă autoritatea apostolică. Este important să observăm că nu Filip îi cheamă pe apostoli, ci apostolii sunt cei care trimit pe Petru și pe Ioan, de îndată ce aud că Samaria a primit Cuvântul. Se pare, deci, că nu poziția de apostol ar fi elementul cheie, ci acela ca un evreu să se roage pentru Samariteni. Punerea mâinilor era un lucru cunoscut Samaritenilor din Lege (Deut.34:9), lucru ce ilustra că cel care își pune mâinile pe tine era într-o poziție de autoritate față de tine. Filip, deși era un bun evanghelist, nu a înțeles complexitatea problemei. Însă apostolii, care au stat în preajma lui Isus, au înțeles necesitatea venirii lor în Samaria și a rugăciunii lor pentru Samariteni.

Acest eveniment avea să rămână un stâlp de aducere aminte în Samaria care pune în lumină cu claritate faptul că mântuirea vine de la Ierusalim, de la Iudei. Pasajul accentuează, deci, importanța rădăcinilor iudaice ale Evangheliei. O credință autentică, mântuitoare acceptă în mod cert autoritatea întregului Vechi Testament și rolul special al poporului evreu în planul de mântuire al Domnului.

Cu toate acestea, acest pasaj ne vorbește foarte mult și despre un personaj ciudat: vrăjitorul Simon. În prima parte a capitolului 8, se întrepătrund două teme: tema necoborării Duhului peste Samariteni și tema vrăjitorului Simon. Care să fie legătura dintre aceste două teme?

Înainte de a răspunde la această întrebare, să analizăm acest pasaj; textul evidențiază niște asemănări între raportarea mulțimii la Filip și raportarea mulțimii la Simon.

Despre Simon	Despre Filip
Îl ascultau cu luare aminte	Noroadele luau aminte cu un gând la cele spuse de Filip
Pentru că multă vreme îi uimise cu vrăjitoriile lui	Cînd au auzit și au văzut semnele pe care le făcea...

Care sunt, totuși, deosebirile dintre Filip și Simon? Amândoi fac minuni și amândoi au un mesaj. Sunt două deosebiri fundamentale. Prima ar fi aceea că minunile făcute de Filip erau mai mari. A doua și ce mai importantă este că mesajul lui Filip era cu totul diferit de mesajul lui Simon.

Iată reacția norodului la cuvântările lui Simon: *“Aceasta este puterea lui Dumnezeu care se numește mare.”* Simon se propovăduia pe sine, arăta spre sine și se glorifica pe sine. Filip însă Îl propovăduia pe Isus și mesajul său făcea o chemare auditorului spre un angajament ce se materializa prin primirea botezului.

Este foarte interesantă opoziția evidențiată de conjuncția adversativă “dar” din versetul 12a:

Îl ascultau cu luare aminte, pentru că multă vreme îi uimise cu vrăjitoriile lui.	Dar	Când au crezut pe Filip, care propovăduia Evangelia, au fost botezați atât bărbați, cât și femei.
---	-----	--

Mesajul lui Simon și mesajul lui Filip sunt două mesaje incompatibile. Mesajul lui Simon îl glorifică pe OM și devine un factor de perturbare, o piedică în calea mântuirii. Mesajul lui Filip Îl înalță pe Domnul și cere oamenilor închinare și devotament față de Creator. Simon și cuvântările sale reprezintă, de fapt, o piedică în procesul întoarcerii Samaritenilor la Dumnezeu. Dumnezeu cunoaște acest lucru. De aceea, în îndurarea Lui, a revărsat prin Filip multe minuni. Pentru ca Samaritenii să poată scăpa de sub vraja lui Simon și să poată fi receptivi la mesajul Evangheliei, a trebuit ca Filip să facă mai multe minuni decât Simon, să-l eclipseze pe vrăjitor.

Textul relatează un lucru interesant: *“Chiar și Simon A CREZUT...”* Oare despre ce credință să fie vorba? Să fie vorba despre o credință autentică sau una incompletă? Pasajul de la versetul 18 la versetul 24 ne sugerează că credința lui Simon nu a fost autentică. Într-adevăr, el a crezut... dar oare ce a crezut? A vrut el oare Evangelia în întregime? Cererea pe care el o face apostolilor demonstrează că este în afara spațiului luminii. De ce dorea Simon să poată da Duhul Sfânt oamenilor? Cred că era purtat de aceeași afirmare de sine și dragoste de bani care îl caracterizau cândva ca vrăjitor. El vede în om o posibilă sursă. El nu este capabil să înțeleagă că omul este doar cu vas și că tot ce se realizează în el și prin el este un har, este darul nemeritat și fără plată al lui Dumnezeu. Este un har ca să ai Duhul Sfânt și este un har ca Dumnezeu să lucreze prin tine pentru ca și alții să poată primi Duhul Sfânt. Simon nu numai că încearcă să cumpere darul lui Dumnezeu, dar alege și un mijloc de plată cu totul nepotrivit în spațiul spiritual: banii. Unii încearcă cu fapte bune și rugăciuni. Oricum, parcă sunt mai aproape de miezul problemei. Dar

Simon scoate repede banii din buzunare, gândindu-se, probabil, că face o investiție bună; dă acum o sumă de bani, dar o va recupera repede și Dumnezeu va face și profit prin banii primiți de la cei care doresc Duhul Sfânt.

Un astfel de mod de gândire demonstrează absența nașterii din nou în cazul lui Simon. Cuvintele lui Petru întăresc această concluzie: *“Tu n-ai nici parte, nici sorț în toată treaba aceasta, căci inima ta nu este curată înaintea lui Dumnezeu ... căci văd că ești plin de fiere amară și în lanțurile fărădelegei.”*

Petru îl înștiințează că este în afara mântuirii și îl îndeamnă să se pocăiască: *“Pocăiește-te dar de această răutate a ta și roagă-te Domnului să-ți ierte gândul acesta al inimii tale, dacă este cu puțință...”* Oare nu era gata Domnul să ierte răutatea lui Simon? Oare sunt păcate care nu pot fi iertate? Oare Domnul, care iertase lepădarea lui Petru, nu putea ierta și păcatul lui Simon? *“Sângele lui Isus Hristos ne curățește de ORICE păcat”* (1 Ioan1:7-9), însă cu condiția să manifestăm o pocăința autentică. Pentru a nu pune la îndoială disponibilitatea lui Dumnezeu de a ierta, trebuie să ne îndoim de disponibilitatea lui Simon de a se pocăi cu adevărat. Într-adevăr, justificarea pentru îndoială este *“căci văd că ești plin fiere amară și în lanțurile fărădelegii”*. Petru se uită adânc în inima lui Simon și o vede foarte împietrită și nedispusă să se pocăiască. Răspunsul lui Simon vine ca o confirmare în radiografierea făcută de Petru: *“Rugați-vă voi Domnului pentru mine, ca să nu mi se întâmple nimic din ce ați zis”*. Simon vrea să evite pedeapsa lui Dumnezeu, dar nu caută să se alipească de Dumnezeu; el nu este dispus să se smerească și să se pocăiască înaintea Domnului; nu înțelege chemarea la o relație personală cu Domnul și faptul că Dumnezeu cercetează inima omului, că nu poate fi “îmbunat” decât de schimbarea inimii. Simon percepe totul ca pe o mare afacere în cadrul unei instituții. De aceea, face apel la mijlocitori. Ei vor pune o vorbă bună pentru el la “Șeful Cel Mare”. Astfel, el va putea evita confruntarea personală cu “Șeful”.

Putem concluziona afirmând că Simon, deși a crezut ceva din Evanghelie, nu a crezut-o în întregime; de aceea, nu a fost transformat de harul lui Dumnezeu. El nu a avut disponibilitatea smeririi totale în fața autorității lui Dumnezeu.

Acum, putem reveni la întrebarea noastră: ce legătură este între tema nepogorării Duhului peste Samariteni și tema vrăjitorului Simon? Atunci când am analizat prima temă, am pornit de la premisa că nu orice credința este mântuitoare și am mers mai departe, afirmând că credința Samaritenilor din versetul 12 nu era cea autentică. Am argumentat această posibilă premisă prin Evanghelia după Ioan. Dar iată că o putem susține chiar din Fapte 8 și anume, prin exemplul lui Simon. Într-adevăr, Simon este un exemplu foarte clar în ceea ce privește posibilitatea existenței unei credințe neautentice. Astfel, se pare că un rol al temei vrăjitorului Simon ar fi acela să ne atragă atenția că nu orice credință mântuiește. Acest adevăr ne ajută să înțelegem mai bine faptul că credința Samaritenilor din versetul 12 nu avea un ingredient indispensabil. Acest ingredient însemna recunoașterea autorității întregului Vechi Testament și a faptului că mântuirea nu vine de la ei, ci de la Evrei.

ii) 8:26-40 Filip și famenul etiopian

În mod cert, acest tablou are o strânsă legătură cu cel precedent și vine să îl completeze. Dar înainte de a reliefa această legătură, vom analiza cu atenție acest pasaj minunat, pasaj care ne zugrăvește un model de evanghelizare. Evanghelizarea are mai multe niveluri. Primul nivel, cel de bază, cel fundamental, este evanghelizarea prin relații. Dacă nu ești preot în locul în care te-a

așezat Dumnezeu (familie, serviciu, școală, facultate), dacă nu ești o lumină în Ierusalimul tău, în mod clar nu poți fi eficient și autentic în Iudeea sau Samaria. Dacă în Ierusalimul tău nu știi să te apropie de inima oamenilor, să le devii un prieten și să îi îmbii cu dragostea lui Hristos, Dumnezeu nu te va putea ajuta să fii un martor bun în Iudeea, Samaria și la marginile pământului.

Al doilea nivel în Evanghelizare vizează contactele cu diferiți oameni necunoscuți care nu fac parte din sfera preoției noastre imediate. Sunt și străini cu care Dumnezeu vrea să ne intersecteze și cărora trebuie să le împărtășim vestea cea bună. Isus a venit “*să caute și să mântuiască ce era pierdut*”. Și noi trebuie să învățăm să căutăm pe cei pierduți. Trebuie să avem în vedere nu numai sufletele pierdute din sfera relațiilor imediate, ci și pe cele care se află în afara ei. Sunt mulți căutători de Dumnezeu care nu fac parte din grupul cunoscuților noștri. Nu trebuie doar să îi așteptăm; Dumnezeu ne cere să îi căutăm. Sub călăuzirea Duhului Sfânt, trebuie să căutăm căutătorii de Dumnezeu. Tabloul cu famenul etiopian creionează întâlnirea minunată dintre Filip și un căutător de Dumnezeu.

Filip primește o înștiințare directă din partea lui Dumnezeu să meargă pe drumul care pogoară spre Ierusalim la Gaza. Am putea crede că, de vreme ce a fost o vorbire directă din partea lui Dumnezeu, lui Filip i-a venit ușor să asculte. Dar oare Filip nu avea și el o fire pământescă? Oare Filip nu avea planurile și obiectivele sale? Să ne aducem aminte că Filip era la Samaria, în mijlocul unei mari treziri. Erau atâtea suflete care aveau nevoie de păstorire și de creștere spirituală. Am comentat deja confuziile teologice existente în mintea Samaritenilor. Nevoia de păstorire era reală. Dar Domnul îi cere lui Filip să renunțe la planurile și obiectivele sale de păstorire și evanghelizare în Samaria, îi cere să părăsească lucrarea atât de frumoasă din Samaria și să meargă pe un drum “pustiu”. Dumnezeu nu îi spune dinainte ce va urma; îi cere să asculte prin credință. Ba mai mult, parcă pentru a pune sare pe rană, îi și precizează că drumul este “PUSTIU”. ”Doamne”, ar fi putut replica Filip, ”îmi ceri să părăsesc această minunată și fragilă lucrare pentru a merge pe un drum pustiu?”. Dar Filip nu face așa, el crede că porunca Domnului este spre binele lui; el crede că Domnul poate susține și fără el lucrarea din Samaria, crede că Domnul are un plan mai bun.

Astfel, renunță la planurile și obiectivele sale, lăsându-se purtat de vântul “ciudat” al Domnului. Și într-adevăr, Dumnezeu avea un plan. Era un etiopian, căutător de Dumnezeu, care avea nevoie să audă mesajul mântuirii. Era vorba de un famen “*cu mare putere la împărăteasa Candace a Etiopiei și îngrijitorul tuturor visteriilor ei*”, un om ce reușise în viață: era bogat, respectat, cu o poziție socială înaltă, cu o activitate profesională care putea să îi ofere mari satisfacții. Cu toate acestea, golul din inima lui nu era umplut. Idolii și filozofiile din Etiopia nu îi ofereau certitudini, răspunsuri satisfăcătoare la întrebările sale. Și Dumnezeu i-a aplecat inima să cerceteze iudaismul și să afle mai multe despre Yahwe. Iată că acum tocmai venise la Ierusalim să se închine lui Yahwe. Chiar dacă evreii erau în robie (și în această situație mulți puteau obiecta că dumnezeii romanilor sunt mai puternici decât Dumnezeul evreilor), el vine totuși la Ierusalim să Îl proslăvească pe Yahwe.

Drumul din Etiopia până la Ierusalim nu este chiar scurt, iar responsabilitățile din Etiopia nu erau puține. El însă își face timp să ajungă la Ierusalim. Ba mai mult, își face rost de cărți sfinte. Noi poate trecem cu superficialitate peste versetul 8 care spune : “... și citea pe proorocul Isaia...”. În vremea respectivă, cărțile (manuscrite de fapt) erau foarte puține și extrem, extrem de scumpe. Și mai ales în cazul cărților sfinte. În plus, cărțile sfinte ale evreilor erau, de regulă, date doar în grija Leviților și a mai marilor sinagogilor. Era foarte dificil ca cineva dintre Neamuri facă rost de un manuscris sau de o parte din el. Dar acest căutător de Dumnezeu a

insistat, a cheltuit, a căutat și a făcut rost de cartea Isaia. De ce tocmai Isaia? Acum, Vechiul Testament este mare și manuscrisele de atunci erau și ele mari și ocupau mult spațiu. Nu cred că famenul deținea sursele întregii Scripturi. Oricum, chiar dacă ar fi deținut mai multe, el a ales să citească Isaia. De ce tocmai Isaia? Cineva specula și își imagina ceva de genul următor. Acest om avea de toate, dar pentru că era famen, nu putea avea urmași. Gândul veșniciei era pus de Domnul în inima lui. În fața morții și a nevoii de sens etern, mulți se consolează prin existența urmașilor fizici care le vor purta numele. Famenul nu putea să aibă parte de aceasă consolare. În această frământare, este posibil ca să îl fi atras următorul pasaj din cartea Isaia:

“Străinul care se alipește de Domnul să nu zică: “Domnul mă va despărți de poporul Său!” Și famenul să nu zică: “Iată eu sunt un copac uscat!” Căci așa vorbește Domnul: “Famenii care vor păzi Cuvintele Mele, care vor alege ce-Mi este plăcut și vor stăruii în legământul Meu, le voi da în Casa Mea și înlăuntrul zidurilor Mele un loc și un nume mai bun decât fii și fiice; le voi da un nume veșnic, care nu se va stinge:” (Isaia 56:3-5).

Este o speculație interesantă, însă pasajul din Fapte 8 ne descoperă că famenul nu se frământa cu Isaia 56, ci cu Isaia 53. Nu putem să nu lăudăm înțelepciunea, dragostea și suveranitatea lui Dumnezeu. În înțelepciunea și atotputernicia Sa, El orchestrează toate evenimentele și face posibilă această intersectare dintre un căutător de Dumnezeu și un evanghelist. Domnul are grijă ca Filip să ajungă carul exact în clipa în care famenul citea acele versete minunate din Isaia 53. Să fii orb și să nu vezi mâna Domnului care este la lucru pentru mântuirea sufletelor! Domnul l-a pregătit și pe Filip. Și acum i-a intersectat la fix, într-un moment de cercetare și frământare din partea famenului.

Filip nu stă pasiv, dar nu este nici agresiv. Dumnezeu îi spune doar să ajungă carul. Filip însă înțelege planul nerostit al Domnului când îl aude pe famen citind din Isaia, pricepe că Domnul îi va deschide o poartă pentru Cuvânt. Dar el nu așteaptă ca famenul să-l întrebe ceva, ci, cu îndrăzneală și respect, iese din zona sa de confort și inițiază un dialog. Este dificil să începi o discuție cu un străin, mai ales dacă este de natură religioasă. Este cu atât mai greu cu cât este și de altă naționalitate și are o poziție socială foarte înaltă. Dar Filip, cu lepădare de sine, blândețe și înțelepciune, deschide dialogul: *“Înțelegi tu ce citești?”* Și mai departe, totul curge de la sine. Observăm că Filip nu este agresiv, nu sare deodată (neinvitat) în carul famenului, îi smulge sulul și începe să-l evanghelizeze. Nu, Filip știe că trebuie să respectăm oamenii și voința lor de a asculta sau nu. Dacă famenul l-ar fi repezit, cu siguranță că Filip nu ar mai fi insistat prea mult și l-ar fi părăsit, la fel cum Isus a părăsit ținutul Gadarenilor.

Dar iată că famenul este receptiv și cere călăuzire, invitându-l pe Filip în car. Dumnezeu a avut grijă ca famenul să fie într-un moment de cercetare și să dorească să fie călăuzit.

“Atunci Filip a luat cuvântul a început de la Scriptura aceasta și l-a propovăduit pe Isus”.

Oamenii au tot felul de frământări. Nu trebuie să le ignorăm, dar nici să rămânem doar la ele. Scopul este să Îl vestim pe Isus. Trebuie să pornim de la frământările lor, dar, în cele din urmă, să ajungem la Isus. Nu tot timpul este posibil. Sunt mai mulți factori importanți: gravitatea problemei personale, disponibilitatea oamenilor de a asculta, timpul disponibil etc.

Famenul cere să fie botezat. Aceasta înseamnă că, atunci când i-a vorbit despre Isus, Filip i-a relatat și despre botez. Botezul apare astfel ca un element care face parte din Evanghelia ce trebuie vestită oamenilor. Într-adevăr, punctul final și culminant al unei evanghelizări complete este chemarea care i se face omului de a se pocăi și de a se dedica personal lui Hristos. Or, botezul înglobează tocmai acest element al răspunsului și angajamentului omului față de Hristos.

Filip nu ezită. Pune o singură condiție: *“Dacă crezi din toată inima că Isus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, se poate”.* Botezul nu este pentru cei maturi spirituali, ci pentru prunci.

Singura condiție este credința autentică în Isus Hristos. În ceea ce privește existența sau nu a acestei credințe autentice, Dumnezeu nu ne cere să o verificăm la sânge, ci să luăm de bună declarația omului de lângă noi. Filip nu avea nici “pocăințo-metru”, nici “credințo-metru”, nici nu i-a făcut catiheză famenului sau altceva de felul acesta. I-a prezentat Evanghelia completă și, în momentul în care famenul a mărturisit că el crede și vrea să fie botezat, nu a mai stat pe gânduri. La fel a fost și în cazul samaritenilor. Chiar Simon a fost botezat. Apoi, s-a dovedit că el nu avusese nașterea din nou. Dar Filip nu avea de unde să știe acest lucru și nici Dumnezeu nu i-a cerut să cerceteze. Timpul a dovedit dacă decizia a fost autentică sau nu. Dar Filip nu a așteptat mult timp ca să le dea botezul și nici nu a greșit că a făcut acest lucru.

Acesta este un model biblic, întâlnit frecvent în Fapte, este un model pe care noi alegem să-l urmăm, deși mulți (care practică catiheza înainte de botez) ne vor atrage atenția că dăm botezul prea repede. Atâta timp cât facem ce făceau primii creștini din Fapte, nu putem să greșim. Însă greșeala poate să apară când facem altceva - adăugăm (din temeri false) la învățătura Scripturii invenții omenești, precum catiheza și altele.

Filip este răpit de Domnul. Pe de o parte, Domnul îl chemă la altă lucrare, vrând să îl intersecteze și cu alți căutători de Dumnezeu, iar pe de altă parte, este dovada că famenul înțelesese bine Evanghelia, era născut din nou și putea să meargă înainte (fără Filip) pentru a fi un martor al lui Hristos în Etiopia. El este plin de bucurie, de bucuria prezenței Duhului Sfânt și a nașterii din nou.

Oare care să fie legătura dintre acest tablou și cel cu Samaritenii? În primul rând, observăm un pas important în înaintarea Evangheliei. Prin prigoana de la Ierusalim, Domnul a declarat că este timpul ca Evanghelia să ajungă în Iudeea și Samaria. După aceasta, urma cucerirea marginilor pământului. Acest famen etiopian care a dus Evanghelia în Etiopia a reprezentat un prim pas important spre marginile pământului. Dorința lui Dumnezeu fost ca evanghelizarea să depășească sfera Ierusalimului imediat.

Apoi, sesizăm că sunt niște semănări între cele două tablouri; dar și o deosebire fundamentală:

8:1-25	8:26-40
Filip, personaj principal	Filip, personaj principal
Filip vestește Evanghelia Samaritenilor	Filip vestește Evanghelia famenului etiopian
Samaritenii cred	Famenul crede
Samaritenii sunt botezați	Famenul este botezat
Samaritenii nu primesc de la început Duhul	Famenul primește Duhul Sfânt
Este nevoie să vină apostolii de la Ierusalim să-și pună mâinile peste ei	Filip este răpit ...

Întrebarea fundamentală este: de ce în cazul Samaritenilor a fost nevoie de rugăciunea apostolilor, iar în cazul famenului etiopian nu? Răspunsul ar fi: Samaritenii au avut la început o credință incompletă, pe când, în cazul famenului, credința autentică s-a născut de la început. Și de ce s-a întâmplat astfel? Pentru că Samaritenii nu recunoșteau nici Ierusalimul, nici autoritatea

întregului Vechi Testament, pe când famenul da. Într-adevăr, deosebirea fundamentală între Samariteni și famen este că famenul recunoștea că mântuirea vine de la Iudei, iar Samaritenii nu. Claritatea teologică a famenului a făcut posibilă nașterea unei credințe autentice de la început. Confuzia teologică a Samaritenilor a împiedicat la început cristalizarea credinței mântuitoare. A fost necesară intervenția apostolilor, care a îndepărtat neclaritatea și a făcut posibilă obârșia credinței mântuitoare în inima Samaritenilor. Iată, deci, cât de importantă este recunoașterea rădăcinilor iudaice ale Evangheliei.

Întrezăresc o legătură între capitolul 7 și capitolul 8. În primele trei capitole avem începutul lucrării Bisericii pe pământ: mandatul, puterea de sus și trezirea spirituală. Acest început glorios îl proclamă pe Isus Restaurator: Restaurator al sufletului, al trupului și al întregii creații. Isus Restauratorul este dovedit a fi Mesia Vechiului Testament care respectă întocmai programul de restaurare zugrăvit de Yahwe în Sfânta Scriptură. Următoarele trei capitole ne prezintă contraofensiva celui rău. Această contraofensivă țintește verbalizarea Evangheliei și le are în frunte pe autoritățile religioase ale lui Israel. Apostolii rămân credincioși adevărului, se desprind de sub autoritatea Sinedriului, încalcându-le interdicțiile; astfel, creștinismul face un prim pas important în desprinderea de iudaism. Această ieșire de sub autoritatea Sinedriului (deși ușura) nu presupunea implicit și ieșirea de sub autoritatea Vechiului Legământ. Cap 7 însă, prin discursul lui Ștefan, introduce ideea schimbării Legământului, schimbării Templului și a obiceiurilor lui Moise. Ștefan este martirizat tocmai din pricină că a susținut această idee a schimbării. Capitolul 8 pare strâns legat de capitolul 7 și are un dublu rol: pe de o parte, confirmă trecerea într-o nouă fază a revelației, dar pe de altă parte, susține importanța recunoașterii rădăcinilor iudaice ale acestei noi faze. Martirajul și prigonirea sfinților sunt mai caracteristice Noului Legământ, iar drumul preoției Ierusalim → Samaria → marginile pământului este diferit de cel propus de strategia vechi-testamentală, care chema toate Nemurile la Ierusalim. Vestirea Evangheliei Samaritenilor (cu care Iudeii nu aveau legături – vezi Ioan 4), precum și famenului Etiopian, a reprezentat îndepărtarea de rigorile iudaismului. În concluzie, capitolul 8 confirmă trecerea într-o nouă fază a revelației, trecere care presupune renunțarea la ceva ce a fost valabil mai înainte.

În același timp, capitolul susține cu tărie că recunoașterea rădăcinilor iudaice ale Evangheliei constituie o condiție indispensabilă pentru nașterea credinței autentice. Negarea faptului că mântuirea vine de la Iudei duce la imposibilitatea cobărârii Duhului Sfânt. Deși Vechiul Legământ este schimbat cu unul nou, el a fost și rămâne rădăcina celui nou și înțelegerea Legământului celui Nou este imposibilă fără înțelegerea celui vechi. Deși Vechiul Legământ este desființat, el rămâne în totalitate Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Ideea schimbării ar putea duce la minimalizarea fazelor trecute ale revelației. Capitolul 8 vine să echilibreze balanța, vrea să demonstreze că, deși suntem într-o nouă fază, recunoașterea și înțelegerea vechii faze este o poruncă ce nu poate fi negociată.

După ce vom studia și capitolul 9, vom mai reveni asupra legăturilor dintre capitole.

APLICAȚII

Capitolul 8 ne prezintă mai întâi o nouă etapă în dezvoltarea Bisericii din Ierusalim. Într-adevăr, nu regăsim această revelație progresivă care provoacă permanent la SCHIMBARE doar în planul istoric al lui Dumnezeu și în viața individului, ci și în viața unei Biserici locale. O

Biserica locală este asemenea unei plante aflate într-o continuă dezvoltare. Fiecare fază a dezvoltării presupune schimbare. O Biserică locală trebuie să dea mereu dovadă de flexibilitate și disponibilitate la schimbare. Viziunea trebuie îmbunătățită continuu, în raport cu noile descoperiri ale Domnului, iar formele și structura organizatorică trebuie mereu adaptate, în funcție de noile nevoi și resurse care apar în timpul dezvoltării. Trecerea de la o fază la alta va presupune renunțarea la ceva bun și valabil pentru etapa anterioară. Tendința de a ne îndrăgosti de faza prezentă este valabilă și în viața comunității, nu doar în viața individului. Rezistența la schimbare este foarte mare în viața unei comunități. În schimb, în ceea ce privește formele și structurile organizatorice, ele trebuie mereu adaptate noilor provocări ale comunității și culturii în care trăim. De-a lungul istoriei, se poate vedea repetata și încăpățanata poziție de a sfinți formele și structurile, de a instituționaliza Biserica și de confunda schimbarea formelor cu schimbarea Evangheliei. Pericolul este imens, pentru că se poate ajunge la confundarea Evangheliei cu formele, ceea ce duce la pervertirea mesajului Vestii Bune și, deci, la căderea din har.

În Ierusalim, comunitatea creștină avea anumite structuri organizatorice și forme de manifestare. Biblia nu ne dă prea multe detalii despre ele, tocmai pentru a nu le sfinți, pentru a nu le considera modelul biblic perfect. (Îți mulțumesc, Doamne, că nu ne-ai lăsat pe paginile Scripturii un astfel de model!). O dată cu prigoana, toată structura organizatorică a căzut. Dar a rămas vie credința creștină care și-a găsit structuri organizatorice și forme de manifestare noi, în funcție de noile provocări ale lui Dumnezeu. Biserica Neemia este în permanentă dezvoltare. Suntem noi gata să ne schimbăm în funcție de noile provocări ale lui Dumnezeu?

Capitolul ne prezintă trecerea de la evanghelizarea din sfera imediată a Ierusalimului spre o evanghelizare pe o rază mai extinsă. Noi trebuie să și căutăm pe cei pierduți. Iar cei pierduți nu sunt doar cei din sfera relațiilor noastre imediate. Primul pas, după cum am mai spus, este să fim credincioși în preoția noastră individuală (familie, serviciu, școală). Dar oare ne vom opri la primul pas? Ce faci tu pentru a te intersecta cu căutătorii de Dumnezeu care nu fac parte din sfera relațiilor tale imediate? Ce face Biserica Neemia pentru sufletele pierdute din Iași care nu fac parte din categoria cunoscuților noștri? Este bine că până acum am pus accentul pe evanghelizarea prin relații. Este primul pas, baza, temelia fără de care nu se poate construi mai departe. Dar cred că Domnul ne cheamă acum într-o nouă etapă, spre nivelul al doilea de evanghelizare. Acest al doilea nivel are o dimensiune individuală și una colectivă. Dimensiunea individuală vizează disponibilitatea și frământarea noastră personală de a ne intersecta cu căutătorii de Dumnezeu.

Este vorba, de fapt, de urmarea modelului lui Filip de evanghelizare a famenului etiopian. Filip a fost dispus să renunțe la planurile lui și să meargă acolo unde l-a trimis Domnul. Și s-a dus acolo cu gândul de a fi martor. Astfel, Domnul l-a putut intersecta cu famenul și apoi totul a curs de la sine. Avem noi această disponibilitate și frământare?

Filip a auzit glasul unui înger. Care să fie glasul îngerului pentru noi? Aceasta ar putea fi o boală care te duce într-un spital, un accident care te duce la poliție, o coadă interminabilă care te ține la poștă etc. Dumnezeu orchestrează tot felul de urgențe care ne schimbă traiectoria "firească" a zilei și ne duce în locuri neașteptate, ciudate, "pustii". Acesta este de fapt glasul Domnului care ne trimite pentru a ne ruga și a ne intersecta cu cei pierduți.

Răspundem noi ca Filip? Suntem noi dispuși să renunțăm la planurile noastre și să mergem acolo unde ne trimite Domnul cu frământarea de a fi martori? Sau ne-am făcut robi obiectivelor noastre, cântim și suntem orbi la porțile pe care ni le deschide Domnul? Oare câte porți am risipit până acum?

Alături de această dimensiune individuală, poate fi și una colectivă. Ca Biserică, putem organiza tot felul de proiecte și evenimente prin care să ne putem intersecta cu cât mai multe suflete pierdute. Nu mă refer la evenimente ca taberele de evanghelizare, revelion, bobociade. În cadrul acestor sărbători, ne invităm de regulă tot prietenii și cunoscuții noștri. Ci am în vedere acele evenimente care să încurajeze contacte noi cu oameni noi. Ar trebui formată o echipă de oameni orientată spre evanghelizare, care să organizeze cu creativitate și înțelepciune altfel de evenimente. Nu am proiecte precise, dar știu că deocamdată grupul țintă al Bisericii noastre îl reprezintă tinerii intelectuali. Mai știu apoi că muzica, perecerile (distracțiile) și sportul reprezintă preocupări importante pentru aceștia. Deci, de ce nu un concert creștin, însă organizat cu înțelepciune și discernământ, având în vedere contextul cultural – religios în care trăim?

O altă aplicație vizează credința mântuitoare și rădăcinile iudaice ale Evangheliei. Neglijarea Vechiului Testament și a rădăcinilor iudaice reprezintă un pericol real pentru Biserica nou-testamentală. Însă capitolul 8 ne avertizează că rădăcinile iudaice fac parte din Evanghelie și sunt strâns legate de credința mântuitoare. În unele Biserici se neglijează foarte mult studierea și înțelegerea Vechiului Testament. Vechiul Testament devine o culegere interesantă de povestiri educative, dar baza predicilor și învățării o reprezintă Noul Testament. O astfel de abordare pune în pericol însăși credința mântuitoare.

Evanghelizarea Samaritenilor ne atrage atenția asupra evanghelizării persoanelor cu confuzii teologice importante, acumulate de-a lungul timpului. În cele din urmă, coborârea Duhului Sfânt este condiționată de existența unei disponibilități totale de a crede pe Domnul și de a accepta autoritatea Lui. Respingerea autorității Domnului se poate manifesta prin respingerea unor învățături ale Sale (ex.: mântuirea vine de la iudei). Pentru o astfel de persoană este important să se clarifice această învățătură și apoi să și-o însușească, acceptând de fapt autoritatea lui Dumnezeu asupra întregii sale vieți. Din această perspectivă, este mai ușor pentru un ignorant să se întoarcă la Domnul. Dar pentru un om care cunoaște Scriptura și-i pervertește mesajul, dificultatea convertirii este mai mare. Dumnezeu va avea pretenția ca el să renunțe la teologia sa greșită și să accepte autoritatea Domnului pentru ca Duhul să poată coborî asupra lui.